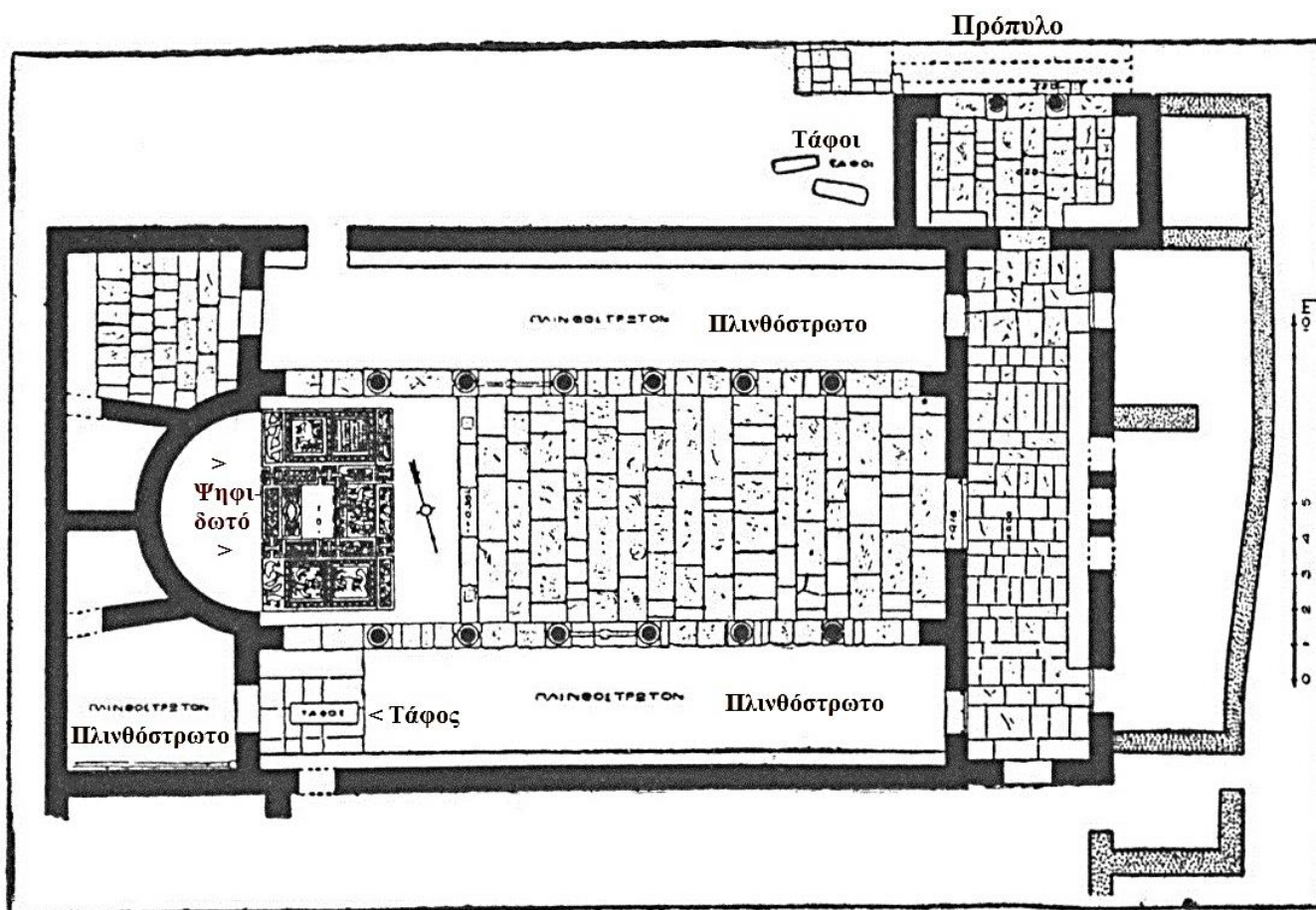

ΠΡΩΤΟΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΛΕΣΒΟΣ
Βασιλική στο Υψηλομέτωπο

Στον οικισμό Υψηλομέτωπο (στη Δημοτική Ενότητα Πέτρας) στη βόρεια Λέσβο:
Κάτοψη τρίκλιτης βασιλικής του 6ου αιώνα.

(Αναστάσιος Ορλάνδος, ΑΙ 1929).

Εξωτερικές διαστάσεις: 15,80 X 30,10 μ.

Στη ΒΔ γωνία υπάρχει μικρό πρόπυλο, το οποίο ήταν η επίσημη είσοδος προς τον νάρθηκα.

Απόσπασμα από το άρθρο του Μητροπολίτου Μυτιλήνης Ιακώβου,
«Τα πρώτα μνημεία της χριστιανικής λατρείας εις την Λέσβον»
στο *Λεσβιακά* τόμος Γ' (1961):

Ἡ βασιλικὴ τοῦ Ὑψηλομετώπου. Ἀνεκαλύφθη ὑπὸ φιλοθρήσκων καὶ φιλαρχαίων κατοίκων τῆς κοινότητος Ὑψηλομετώπου καὶ ἀνεσκάφη ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Ἄν. Ὁρλάνδου, κατὰ τὸ 1928. Ἀνήκει εἰς τὴν ἑκατονταετηρίδα, ἔχει σχῆμα κανονικοῦ ὀρθογωνίου, διαστάσεων ἐξωτερικῶν 15,80 X 30,10. Εἰς τὸ κτήριον εἶναι προσκεκολλημένον ἐξωτερικῶς κατὰ τὴν Β.Δ. γωνίαν μικρὸν ὀρθογώνιον πρόπυλον, τὸ ὁποῖον προφανῶς ἀπετέλει τὴν ἐπίσημον

είσοδον εἰς τὸν νάρθηκα. Πλὴν τούτου φέρει καὶ ἄλλα προσκτίσματα, ἅτινα ὅμως ἀνήκουν εἰς τὴν μεταγενεστέραν ἐποχὴν. Ὁ νάρθηξ ἔχει πλάτος 3,40 καὶ μῆκος 14,25 καὶ συγκοινωνεῖ μετὰ τοῦ κυρίως Ναοῦ διὰ τριῶν θυρῶν, εἰς τὸ μέσον διὰ τῆς βασιλείου καὶ ἐκατέρωθεν ταύτης δύο ἄλλων, ἐφωτίζετο δὲ διὰ μεγάλου τριλόβου παραθύρου ἐπὶ τοῦ τοίχου. Ὁ κυρίως Ναός διαιρεῖται διὰ δύο κιονοστοιχιῶν εἰς τρία κλίτη, τῶν ὁποίων τὸ μέσον ἦτο διπλάσιον περίπου τοῦ ἀνοίγματος τῶν πλαγίων. Αἱ βάσεις τῶν κίωνων καὶ τὰ κιονόκρανα τοῦ κάτω ὀρόφου εἶναι ἰωνικοῦ ρυθμοῦ. Ὁ Ναός εἶχε δεύτερον ὄροφον, ἦτοι γυναικωνίτην, ὡς τοῦτο μαρτυρεῖται ἐκ τῆς πληθύος τῶν κιονοκράνων, θωρακίων, πεσίσκων καὶ ἄλλων ἀρχιτεκτονικῶν μελῶν, ἅτινα παρουσιάζονται ὑπὸ δύο διάφορα μεγέθη καὶ δύο κατηγορίας. Ὁ φωτισμὸς θὰ ἐπετυγχάνετο διὰ διλόβων παραθύρων. Τὸ ἱερὸν βῆμα ἀποτελεῖται ἐκ τῆς ἡμικυκλικῆς ἀψίδος, εἰς ἣν καταλήγει τὸ μέσον κλίτος καὶ ἐκ δύο παστοφορίων. Ἡ ἅγια τράπεζα ἦτο μαρμαρίνη καὶ συνίστατο ἐκ χονδροῦ κορμοῦ κυλινδρικοῦ, ὅστις ὑπεβάσταζε συμφυᾶ μαρμαρίνην πλάκα διαμέτρου 0,55. Τὸ τέμπλον εἶχε τοποθετηθῆ εἰς μεγάλην σχετικῶς ἀπὸ τῆς κόγχης τοῦ ἱεροῦ ἀπόστασιν καὶ δι' αὐτὸν τὸν λόγον τὸ πρεσβυτέριον (ἱερὸν βῆμα) κατελάμβανεν ἕκτασιν μεγαλυτέραν τοῦ ἐνὸς τρίτου τῆς ὅλης ἐκτάσεως τοῦ κεντρικοῦ κλίτους. Τὸ δάπεδον τοῦ ἱεροῦ ἦτο κεκαλυμμένον δι' ὠραίων ψηφιδωτῶν παραστάσεων, ὧν αἱ περισσότεραι ἔχουν συμβολικὸν χαρακτήρα, ὡς εἶναι λ. χ. τοῦ ἰχθύος, τοῦ ἀμνοῦ, τῶν παγωνίων καὶ ἄλλων.

ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ ΠΑΠΠΙΚΙΟΥ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΥ

